

Nagypéntek

► Jn 19,16–30

Golgota: a reménységünk örök útja

A vasárnap jellege

Nagypéntek ünnepe első pillanattól szerves része a kereszténységnek. Jézust ekkor feszítették keresztre Jeruzsálemben, azonban messiási halála a megváltásunkért nem áll önmagában, hiszen Jeruzsálemben támadt fel a megigazulásunkért. Az epistolák és az Apostolok cselekedetei szerint az őskeresztény igehirdetések központi eleme ez. Nem véletlenül írja Pál a korinthusiaknak: „*Mert úgy határoztam, hogy nem tudok közöttetek másról, csak Jézus Krisztusról, róla is mint a megfeszítettéről.*” (1Kor 2,2) Ez a kijelentés azonban csak az Első korinthusi levél Jézus-keretének egyik fele, mert a 15. fejezetben elhangzó Krisztus-himnusz a feltámadt Messiásról beszél. Vagyis a kereszténységünk definícióját az első pillanatoktól kezdve ebben látjuk: nagypéntek nem tragédia, hanem a mennyei Király győzelme. És Jézus mindig erre hívja tanítványait, hogy róla, a Megfeszítettéről és Feltámadotról tegyenek tanúságot.

Amit a textusról tudni kell

Jézust gyűlölte a főpapi család. Nem csoda, hiszen a kezükben volt az áldozati állatok árusításának joga. És Jézus a Nagytemplom megtisztításakor világossá tette, hogy téves az a gondolkodás, amely a szadduceus főpapok tanításából következett. Nem azt tanították, hogy van kegyelem, hanem azt tanították, hogy a büntetést kell elkerülni. Ismerős ez a helyzet a reformáció korából, csak ott búcsúcedulák voltak, nem állatáldozatok. Ebbe nem fér bele az evangélium. Nem csoda, hogy a főpapi család csak a fenyegetést látta Jézusban, és a megváltót nem.

A történet azonban ennél mélyebb. Az alapvető ellentét abból fakad, hogy Jézus csak az Őszövetséget fogadta el, az értelmezési hagyományokat nem. A Hegyi beszéd kettősségében látható ez: „*Hallottátok, hogy megmondatott*” – „*Meg van írva*”. Előbbivel mindig a hagyományt, utóbbival az Írásokat nevezi meg. És egymás mellé állítva az Írásoknak mindig nagyobb súlyt ad (FRUCHTENBAUM 2009, 44–47. o.). Persze tőle, a testté lett Igétől ne is várjunk mást, de ez az ellentét nem oldható fel, és ez Jézus halálához vezet. Ezért volt más a vád a szanhedrinben és Pilátus előtt. Mindenképp meg akarták ölni Jézust. Ezért szegtek meg huszonkét perrendtartási törvényt (a saját törvényeiket!), hogy elítélhessék. Például:

- Az elítélt elfogása után legkorábban hetvenkét órával kezdhetik a tárgyalást, hogy össze tudják szedni a bizonyítékokat.
- Nem ítélnének el senkit az alapján, amit magáról mondott, nehogy más bűnét vállalja.
- Naplemente után nem lehet tárgyalást tartani, hogy mindenki kipihent legyen a megfontolt ítélelhozatalhoz.
- A főpap nem szavaz, és nem befolyásolhatja a nagytanács tagjait (uo. 75–78. o.).

Jézusnak meg kellett halnia, ezt előre eldöntötték, semmi nem számított. És ehhez még Pilátust is megzsarolták – aki végül engedett, és kiadta Jézust. Innen kezdődik a kijelölt igazságsz.

A perikópa megértése

Jézus, „*a testté lett Ige*” alárendelte magát alázzal az Őszövetségben leírt igének. És ő, a megváltást hozó Messiás az első emberpár eredendően

dő bűnét más emberek bűnén keresztül váltja meg, amikor keresztre kerül. És bár a Gecsemáné-kert eseményeitől kezdve úgy tűnik, mintha Jézus csak elszenvédője lenne az eseményeknek, a Pilátussal való beszélgetése és a kereszten való viselkedése mégis azt mutatja, hogy minden Jézus akarata szerint történt. „...*hogyan beteljesedjék az Írás*” (Jn 19,28). Csak így válthatott meg minket. Éppen ezért az evangélium rendkívüli kincs, mert Jézus nagy árat adott érte, és nagypéntek súlya segít, hogy megfelelően lássuk. Magunkba nézhetünk, mert miattunk is kellett Jézusnak meghalnia és megváltania a világot. És őrá, a Messiásra nézhetünk, aki legyőzte a halált, mert feltámadt. A feltámadás irányából nagypéntek mindig a reményteljes csendet jelenti.

Igehirdetési vázlat

Egy beteljesedés pillanatai

Az evangélium beteljesedésének epizódja ez. A tömeg Jézust felkiabálta a keresztre, Pilátus engedett nekik, az ítéletet végrehajtják. Jézusnak még iszonyatosan sokat kell szenvednie, mire minden beteljesedik, mert nem csak emberi ítélet ez. Az Isten ítélete a világ bűne felett most lesz valóság. És ez az ítélet Jézust sújtotta. Amit az ember önerőből nem tud elérni, a megváltást, azt ő megvalósította szeretetből. És bár Jézust látszólag legyőzték, mégis ő a Király. Minden csak és kizárólag az ő akaratából történhetett. Beteljesedett, amiért „Immanuelként” érkezett, most már valóban velünk lehet az Isten (Ézs 7,14).

A világtörténelem legszomorúbb története lenne Jézus nagypénteki története, ahol az ártatlan szenvedett azokért, akik keresztre jutatták: a bűnös emberiségért. Sőt az ártatlan imádkozott azokért, akik gúnyolták. Nagypéntek csendjében mégse feledjük el a folytatást, húsvét csodáját. A Messiás meghalt, majd har-

madnapra feltámadt. Ezért nem választható el nagypéntek csendje a beteljesedés reménységétől. Jézus elhordozta a bűnt, megadta a zsoldját, de legyőzte a halált. Pál nyomán mi is joggal kérdezhetjük: „...*halál, hol a te fullánkod?*” (1Kor 15,55b)

Az evangélium értéke

Mekkora értéke van az evangéliumnak? Vallástörténeti szempontból rendkívüli. Hiszen keresztényként nem önmegváltásról tanítunk. Nem egy szabályrendszernek kell megfelelni, majd az életünk végén kapunk jó vagy nem jó ítéletet, ha jól vagy épp rosszul feleltünk meg. Arról tanít a Biblia, hogy nem tudunk elég jók lenni, de az Úr szeret minket annyira, hogy ő maga adjon értünk Megváltót. És a legdrágábbját, a Fiát adta értünk. Aki önként korlátozta a saját hatalmát közben, hogy megválthasson. Hiába próbált Pilátus erősnek látszani. Hiába hangsúlyozta a Római Birodalom felsőbbbségét, amikor a zsidóknak szolgáltatva ki Jézust, de a rómaiak hajtották végre az ítéletet. Vagy amikor három nyelven íratta fel a gúnyos megjegyzést, hogy kit szegeztek kímeletlenül a keresztre. A „zsidók királyát” egy római helytartó ki tudja végeztetni. Mindez csak azért történhetett, mert Pilátus felülről kapott erre hatalmat! (Jn 19,11) Ezért az evangélium ereje rendkívüli. A Messiás odaadta az életét, „*hogyan aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen*” (Jn 3,16)!

Mit jelent számunkra az evangélium ereje?

A világi gondolkodás és a kereszténység közt állandó feszültség van az erő és igazság kérdésében. Akinek ereje van, annak lesz igaza? Vagy akinek igaza van, annak lesz ereje? A világ szerint az erő épít igazságot. Az erős rá tudja kényszeríteni az akaratát a másokra, és igaza lesz. Pilátus igazsága a Római Birodalom igazsága: meg kellett akadályozni egy lázadást. A főpapi család igazságát a saját hatalma jelenti, Jézus veszélyt jelentett erre. És egy ember halála olcsó ár volt

Pilátusnak éppúgy, mint Kajafásnak, hogy elhárítsák a veszélyt. A két ellenséges világ érdeke összeért, és egy teljes társadalmi, illetve birodalmi struktúrával sújtottak le a Messiásra. Legyőzték, látszólag igazuk van.

A kereszténységben pont fordítva van ez, hiszen az igazságnak van ereje. Azért, mert az igazság hordozója maga a Messiás. Jézusé minden hatalom mennyen és földön. A halmok meginoghatnak, a hegyek ledőlhetnek, de az Isten hűsége örökké megmarad (Ézs 54,10). Aki a szeretetével van jelen életünkben, mert a szeretet az ő igazsága, mert ő előbb szeretett (1Jn 4,19). Milyen erőt ad ez?

- Ő, az Úr, odaáll a magunk sokszor meglévő bizonytalansága mellé, hogy bizonyossággá tegye a hitünket.
- Az üdvösség valóság, tehát nemcsak az emberi életünk eleje jelenti a reménységet, hanem életünk vége is lehet reménység.
- A szeretet valóságát élhetjük meg. Egyik világvallás sem tanít arról, hogy az Isten szeret, és hogy mi is szerethetjük az Istent, csak mi, keresztények. Sőt arról sincs sok helyen tanítás, hogy bárkit szeretni kell.

Mert Jézus a Messiás, akiben a hitünk nemcsak reménység, hanem bizonyosság lehet.

További javaslatok az istentisztelethez

Lekciók

Ézs 52,13–53,12: az Ószövetség próféciaja a Messiásról. Ézsaiás négyszer beszél a szenvedő szolgáról, ez a leghangsúlyosabb, a haláláról és feltámasztásáról is szól. Ne legyenek kétségeink: feltámadt, aki sokáig meglátja az utódait, miután feláldozta magát, és meghalt. Ezért nehezen elfogadható vélemény, hogy Ézsaiás csak egy korabeli emberáldozatról írt, és nem a Messiásról. 2Kor 5,14–21 pedig arról szól, hogy a békéltetés szolgálatát vé-

gezhetjük Krisztus áldozatáért. Mindkét igét érdemes lesz felolvasni.

Énekek

EÉ 393: *Nem látták benned...* – Jól megragadja, hogy mennyire nem ismerték fel a kortársai Jézust, mikor a keresztre kiabálták.

EÉ 355: *Áldó hatalmak...* – Mutatja a kereszténység kettősségét, amely a terheinkről és az örök evangéliumi reménységről szól.

EKE-énekeskönyv 365: *Nézd, Ő jön felénk...* – A szenvedő Jézus elutasításáról szól.

Imádság

Az ézsaiási lekción érdemes parafrázisként felolvasni záróimádságként.

Illusztrációk

Füle Lajos húsvéti ünnepkörhöz írt négysoros verseit érdemes használni (FÜLE 2013, 86., 93., 95. o.):

Nagypéntek

Micsoda csend! Hat óra... Végigcsorog a vér a fán, a fára...

A Golgota csendjében érik Isten örök vigasztalása.

Ki akadályozhat meg?

Értem helyettem és miattam
Keresztjén nem hiába vérzett
Ki akadályozhat meg abban,
hogy ezután Jézusnak éljek.

Szószerék

A világ első szószeréke örök
Rá figyelni többé nem lehet.
Egy haldokló függ a világ fölött,
S Igéje hangzik: „Elvégeztetett”!

Felhasznált irodalom

AHARONI, Johanan et al. 2009. *Bibliai atlasz*. Ford. Grill Tibor – Grill Tiborné – Kövér Gábor. Szent Pál Akadémia, Budapest.

BÜHNE, Wolfgang 2012. *Jézus imaélete*. Evangéliumi Kiadó, Budapest.

CHADWICK, H. – EVANS, G. R. 1993. *A keresztény világ atlasza*. Ford. Pálvölgyi Endre. Helikon Kiadó, Budapest.

FRUCHTENBAUM, Arnold G. 2009. *A Messiás élete*. Ford. Vohmann Péter. Evangéliumi Kiadó, Budapest.

FÜLE Lajos 2013. *365 napon. Éjféli Kiáltás Misszió*, Budapest.

JAGERSMA, Henk 1991. *Izráel története*. 2. köt. *Nagy Sándortól Bar Kochbáig*. Ford. Czanik Péter. Református Zsinati Iroda Sajtóosztálya, Budapest.

STROBEL, Lee 2019. *A Jézus-dosszié*. Ford. Székely György. Harmat Kiadó, Budapest.

■ KULCSÁR MÁRTON